

www.inkluze.cz

www.rytmus.org

legislativa:

vyhlášky: 72/2005 a 72/2005 a jejich novely 147/2011 a 116/2011 a 103/2014.

Zákon 108/2005 a vyhláška 505/2006

Novela školského zákona

Nejlépe vyhledat na www.zakonyprolidi.cz (pouze doporučení)

<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/klicove-dokumenty-ke-spolecnemu-vzdelavani-2?highlightWords=Kl%C3%AD%C4%8Dov%C3%A9+dokumenty+Spole%C4%8Dn%C3%A9mu+vzd%C4%9B%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD>

<http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10503>

<http://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=69500&view=10503>

www.rvp.cz

Řeč

- **Řeč dětí s MO**
-

Symptomatické poruchy řeči

- **Narušená komunikační schopnost**
Symptomatické poruchy řeči
- Dominantní
- Symptom jiného, dominantního postižení, nemoci
- Symptomatické poruchy řeči = narušená komunikační schopnost provázející jiné, dominantní postižení (Lechta)

- SPŘ – vznik je podmíněn řadou etiologických faktorů, často dochází k vazbě mezi jednotlivými příčinami a následky.
- **Příčiny vzniku**
- Primární příčina – způsobí dominantní postižení, které je provázeno narušenou komunikační schopností (hluchota)
- Primární příčina – (orgánové postižení mozku) způsobí dominantní postižení (MR) se sekundárně narušenou komunikační schopností. Primární příčina způsobí i paralelní postižení – vliv na komunikační schopnost
- Dvě i více primárních příčin (slepota – vliv na komunikaci, rovněž i vliv prostředí)
- Znaky orálního vývoje dětí s MO
- F. Kábele – uvádí souvislost mezi poruchou hybnosti a poruchami řeči
- Opoždění, nápadnosti ve vývoji orgánů
- V období před-verbálního období lze sledovat odchylky
- Těžkosti s dýcháním, sáním, chybí pudové žvatlání, hra s končetinami, mluvidly
- Vývoj řeči je individuální
- Záleží na postižení motoriky
- Úrovni intelektu
- Prostředí
- Sekundární postižení
- Podle zjištěné příčiny je zvolena metoda rozvoje komunikačních schopností
- **Znaky orálního vývoje - MO**
- Zaostávání orálních reflexů
- Hypo/hyper senzibilita mluvních orgánů
- Poruchy koordinace mluvních orgánů
- Poruchy polykání
- Hlasové nápadnosti – abnormálně vysoký, ostrý hlas/ slabý,
- **Znaky orálního vývoje - MO**
- Spasticita a nepotlačitelné mimovolní pohyby zabraňují vytvoření správné hlásky
- Ztížena je schopnost automatizace a vytváření mluvních celků

- Obtíže ve vytváření celých slov
 - U téměř ¾ dětí s cerebrální poruchou bývá zjištěna narušená komunikační schopnost
 - Vývoj řeči
 - ¾ dětí s MO mají nks různého stupně
 - MO – vznik v nejranějším období
 - Negativní vliv na celkový vývoj – vývoj řeči
 - Vývoj řeči je vážně narušen – dopad na psychický rozvoj (mentální retardace?)
 - Možnosti rozvoje
 - Foneticko-fonologická rovina
 - u dětí s mozkovou obrnou má **nejtypičtější** průběh
 - **výslovnost = motorický akt** → porucha hybnosti u dětí s mozkovou obrnou se **odráží ve vývoji motoriky mluvních orgánů**
 - spasticita nebo nepotlačitelné pohyby jazyka, rtů a dolní čelisti **zabraňují správnému vytváření** jednotlivých hlásek
 - Foneticko-fonologická rovina
-

- často je **narušena schopnost automatizace** řeči
 - je narušeno vytváření **větších mluvních celků**
 - dítě zvládne artikulaci jednotlivých hlásek nebo slabik, krátkých slov, ale **nezvládne je zapojit do plynulých vět**
 - dostatečně se nevyvíjí ani **fonematická diferenciac**e
 - **omezená motorická reakce** na zvuky – vytváření asociací mezi zvukem a jeho zdrojem X intenzivní reakce na náhlý, hlasitý zvuk
 - Lexikálně-sémantická rovina
-

- rozvoj této roviny je **rovněž ovlivněn omezenými možnostmi** aktivního získávání poznatků o prostředí vzhledem k omezeným pohybovým možnostem
 - **v kombinaci** se sluchovým nebo mentálním postižením, s epilepsií je situace při rozvoji slovní zásoby ještě **obtížnější**
 - Lexikálně-sémantická rovina
-

- nemohou-li se přiměřeně zapojovat všechny smysly, je tvorba pojmu nepřesná
- v těžších případech může vzniknout **verbalismus**

- děti s mozkovou obrnou mají omezenou aktivní i pasivní slovní zásobu
 - Morfologicko-syntaktická rovina
 - vývoj této roviny se také **opožďuje** nebo je **omezený**
 - při zvýšené elasticitě mluvních orgánů zůstává řeč u spastických forem mozkové obrny dlouho na úrovni jednoslovných vět
 - tato rovina je nejvíce postižena u dětí s mozkovou obrnou, pokud je přidruženo mentální postižení
 - Pragmatická rovina
-

- u dětí s mozkovou obrnou obvykle existuje **výrazný komunikační záměr**
- jeho realizace je však velmi **obtížná**
- motorické obtíže
- celkový vztah matka – dítě

• **Dysartrie**

- Nejtěžší porucha komunikačních schopností
- Porucha artikulace jako celku (Lechta)
- Artikulace, dýchání, fonace, modulace (melodie, rytmus, tempo)
- Příčina je v poškození inervace v období pre, peri nebo post natálním období
- Výskyt dysartrie
- **Dýchání a fonace**
- **Spastické formy** - křečovitě a mělké výdechový proud je nedostatečný – není vytvářena dostatečně znělá řeč
- **Dyskynetické formy** – neuspořádané, narušení nepotlačitelnými mimovolnými pohyby
- **Hypokinetická forma** – nedostačující kapacita dýchání, nepravidelný rytmus, narušení škubavými pohyby
- **Fonace** – (tvorba hlasu) postižena ve všech formách, nevýrazný hlas, stísněný, křečovitý, chraptivý, tlačěný, chybí zpěvný hlas
- Slinotok/ dysprosodie
- Hypersalivace – příčina ve špatném polykacím reflexu

- Narušeny jsou modulační faktory řeči, kolísavá intenzita hlasu, tempo řeči je zpomalené nebo zrychlené, porucha přízvuku
- **Klasifikace dysartrie (Sovák)**
- **Mozečková** – neuspořádanost mluvních pohybů, skandovaná – odsekávaná řeč, přehnané tempo a dynamika, zarážky v řeči
- **Dyskinetická forma** – neuspořádaná mluva, žmoulavé pohyby jazyka – nezřetelná artikulace, poruchy hrudního dýchání
- **Hypertonická forma** – ztuhlá řeč, bradyartrie
- **Kortikální dysartrie** – vážne utváření složitějších mluvních celků, řeč je spastická, mlaskavé zvuky
- **Pyramidová** – tvrdá, spastická, křečovitá řeč, zpomalené, nepřesné pohyby mluvidel, dítě nevysloví některé hlásky
- **Smíšená forma**
- **Další poruchy a vady řeči u MO**
- Narušené koverbální (nonverbální chování) – zaleží na postižení, narušení komunikace, změny se střídají rychle, bez podnětu, příčiny nebo citového podkladu, u hypotonie jsou mimické svaly bez pohybu, chorea – úšklebky
- Opožděný, omezený vývoj řeči
- Kocktavost a brebtavost
- huhňavost
- Projevy MO z pohledu logopedie
- Logopedická péče
 - Včasný začátek
 - Zásada vývojovosti
 - Zásada reflexnosti (reflexně/inhibiční poloha)
 - Rytmizace
 - Komplexnosti
 - Individuální přístup
 - Pomůcky